

Högsta domstolen
Box 2066
103 12 STOCKHOLM

AK ./ riksåklagaren ang. försök till otillåten avfallstransport m.m.

(Hovrätten över Skåne och Blekinges dom den 6 februari 2014 i mål B 1904-12)

Högsta domstolen har förordnat att riksåklagaren ska inkomma med svarsskrivelse i målet. Jag vill anföra följande.

Inställning

Jag bestrider ändring av hovrättens dom. Enligt min mening finns det skäl att meddela prövningstillstånd i målet.

Bakgrund

Åtalet

AK åtalades för försök till otillåten avfallstransport. Enligt åtalet hade han låtit transportera en container från Sverige med slutmål Ghana i Afrika. Containern hade stoppats av nederländska myndigheter i Rotterdams hamn. Det påstods att AK uppsåtligt eller av oaktsamhet försökt att från Europeiska unionen, via bl.a. Helsingborgs hamn, exportera farligt avfall i form av tv-apparater med katodstrålerör samt en uttjänt personbil för återvinning till Ghana. AK angavs därmed ha brutit mot exportförbudet enligt artikel 36 i förordningen (EG) nr 1013/2006.

Vidare yrkades att AK skulle betala företagsbot med 122 300 kronor. I den delen påstods att AK begått brottet i utövandet av näringsverksamhet och att han inte gjort vad som skäligen kunnat krävas för att förebygga brottsligheten.

Tingsrättens dom

Tingsrätten ogillade såväl åtalet som yrkandet om företagsbot.

Tingsrätten utgick vid sin bedömning från AKs egna uppgifter om att han skulle sälja tv-apparaterna och bilen, sedan den reparerats, som begagnade varor i Ghana. Enligt tingsrätten kunde det förhållandet att tv-apparaterna och bilen lastats tillsammans med däck i en överfull container inte, mot AKs förnekande, tas till tillräcklig intäkt för att varorna var skrot och skulle lämnas för återvinning. Tingsrätten uttalade vidare.

.-.- Vad som i sådant fall skulle medföra att varorna skulle klassificeras som avfall för återvinning är att varorna, för att kunna säljas som begagnade varor i mottagarlandet måste repareras eller justeras efter det att de lämnat EU. Om så är fallet innebär det att varorna, när de lämnar EU-området i oreparerat eller ojusterat skick, betraktas i teknisk mening som avfall i det EU-rättsliga regelverket. Det är också klarlagt att tv-apparater med katodstrålerör och uttjänta personbilar i sig klassificeras som farligt avfall för det fall de ska skickas för återvinning. Det är också klarlagt att personbilen var belagd med körförbud och måste repareras innan den kan köras.

Alldeles oavsett nyssnämnda förhållanden på den objektiva sidan krävs emellertid också för att straffrättsligt ansvar ska kunna utdömas att AKs uppsåt eller oaktsamhet omfattar det förhållandet att varorna utgör avfall och därmed kräver tillstånd för att exporteras till tredje land. Enligt tingsrättens mening krävs således att det bakomliggande regelverket täcks av den tilltalades subjektiva rekvisit, antingen det är fråga om uppsåt eller oaktsamhet, på motsvarande sätt som gäller enligt smuglingslagen för den bakomliggande tullagstiftningen och enligt skattebrottslagen för den bakomliggande skattelagstiftningen. En bristande eller felaktig uppfattning om vilka regler som gäller, t.ex. att man inte förstår att varorna räknas som avfall, kan således frita från straffrättsligt ansvar. Det räcker dock med oaktsamhet, dvs. att den tilltalade borde ha förstått att det var fråga om avfall och därför också borde ha förstått att det krävdes tillstånd.

Enligt tingsrätten har AK ansett att det varit fråga om begagnade varor för försäljning som han skulle exportera till sitt hemland Ghana. Han har inte varit medveten om eller haft någon kunskap om att varorna skulle kunna betraktas som farligt avfall för återvinning. Med anledning härav fann tingsrätten att AK inte handlat med uppsåt. Hans underlåtenhet att inte närmare ta reda på vad som gällde för avfallsfrågan avseende begagnade varor som krävde viss reparation eller justering för att kunna säljas i tredje land ansågs inte heller, med hänsyn bl.a. till det svårtillgängliga regelverk som gäller, ha varit av det klandervärda slag som krävs för straffrättsligt ansvar. Åtalet för otillåten avfallstransport ogillades därför.

Eftersom åtalet för otillåten avfallstransport ogillades lämnade tingsrätten yrkandet om företagsbot utan bifall.

Hovrättens dom

Majoriteten

Efter att åklagaren överklagat ändrade hovrätten tingsrättens domslut och dömde AK för försök till otillåten avfallstransport till 100 dagsböter. Vidare ålades AK företagsbot med 20 000 kronor.

Hovrätten uttalar att AK, genom att i Sverige anordna transporten av containern med tv-apparaterna och bilen, har påbörjat utförandet av en export av varorna. Vidare fanns det en risk för att containern skulle föras vidare till Ghana, dvs. att exporten skulle genomföras. Enligt hovrätten är frågan därmed om försöket avsett farligt avfall för återvinning i strid med artikel 36 i avfallstransportförordningen.

Hovrätten konstaterar att den relevanta definitionen av begreppet avfall finns i direktiv 2008/98/EG, det s.k. avfallsdirektivet. Vidare konstateras att EU:s medlemsstater genom respektive kontaktorgan har enats om riktlinjer till stöd för hur avfallstransportförordningen ska tolkas. Dessa riktlinjer är visserligen inte rättsligt bindande, men enligt hovrättens mening bör de i viss utsträckning kunna tjäna som vägledning vid bedömningen av om en produkt är att betrakta som farligt avfall.

När det gäller elektriska eller elektroniska produkter anges i riktlinjerna att dessa normalt sett ska betraktas som avfall t.ex. om varan är inkomplett eller viktiga komponenter saknas, om den har skador som begränsar funktionsdugligheten eller säkerheten, om förpackningen som skyddar varan under transport, lastning och avlastning är otillräcklig samt om det inte finns någon reguljär marknad för varan. Hovrätten uttalar att av utredningen i målet framgår att tv-apparaterna saknade fjärrkontroller, att de uppvisade skador på bl.a. bildskärmar och att funktionen på de tv-apparater som testades var bristfällig. Vidare anses det utrett att tv-apparaterna inte var skyddade vid transporten och att det fanns stor risk för att de skulle rasa i samband med avlastningen. Det var också fråga om tv-apparater av äldre slag för vilka det inte längre finns någon reguljär marknad. Mot denna bakgrund finner hovrätten att tv-apparaterna är att betrakta som avfall. Eftersom apparaterna innehöll glas från katodstrålerör utgör de farligt avfall enligt bilaga V till avfallsförordningen och omfattas därmed av exportförbud.

Vid bedömningen av om fordon är att betrakta som avfall bör man enligt riktlinjerna ta hänsyn till bl.a. om det har gått längre tid än två år sedan fordonet senast godkändes vid besiktning, om reparationskostnaderna överstiger värdet på fordonet samt om fordonet inte är tillräckligt skyddat vid transport, t.ex. från skador som uppkommer genom att fordonet används som en ”container” för reservdelar, använd elektronik eller avfall. Hovrätten finner utrett att bilen var belagd med körförbud med anledning av rostskador på bromsar m.m. som kon-

staterats vid besiktning och inte därefter blivit åtgärdade. Vidare läckte det vätska från bilen. Bilens framruta var krossad och taket var inbuktat. Även om sistnämnda skador uppkommit i samband med lastningen eller under transporten ansågs de utgöra en indikation på att bilen inte var tillräckligt skyddad under transporten. Bilen var inte förankrad under transporten utan hölls på plats endast genom att containern var fullt lastad med tv-apparater, däck och slangar. Vidare fanns inne i bilen så många tv-apparater och däck att dessa riskerade att trilla ut vid inspektionen. Med hänsyn till bilens skick och hur den var lastad är bilen enligt hovrättens uppfattning att anse som avfall. Enligt bilaga V till avfallsförordningen utgör uttjänta fordon farligt avfall. Av riktlinjerna framgår att fordon bör betraktas som farligt avfall om det inte tömts på vätskor eller om farliga komponenter finns kvar i det. Eftersom det fortfarande fanns bl.a. motorolja och batteri kvar i bilen bör den enligt hovrättens mening bedömas som farligt avfall.

När det gäller frågan om varorna skulle exporteras för återvinning uttalar hovrätten följande.

Hovrätten delar tingsrättens uppfattning att annat inte är utrett än att AK hade för avsikt att sälja bilen och tv-apparaterna i Ghana för att användas på nytt där. Som framgått ovan har såväl bilen som tv-apparaterna krävt reparation eller andra åtgärder för att kunna användas.

Även ett förfarande som innebär att avfall förbereds för att användas på nytt utgör emellertid ett återvinningsförfarande. I avfallsförordningen (2011:927), som tillkommit med anledning av avfallsdirektivet, definieras nämligen återvinning som en avfallshantering som innebär att avfallet kommer till nytta som ersättning för annat material eller förbereds för att komma till sådan nytta eller en avfallshantering som innebär förberedelse till återanvändning (4 §). I samma bestämmelse definieras förberedelse till återanvändning som en avfallshantering som genom kontroll, rengöring eller reparation gör att produkter eller komponenter kan återanvändas. I huvudsak motsvarande definitioner finns i artikel 3 i avfallsdirektivet.

Det är alltså utrett att sakerna skulle exporteras för återvinning.

Vad gäller frågan om AK agerat med uppsåt eller av oaktsamhet uttalar hovrätten följande.

Som tingsrätten anfört krävs för straffrättsligt ansvar att AKs uppsåt eller oaktsamhet omfattade att varorna utgjorde farligt avfall och således omfattades av exportförbud. Okunnighet om det bakomliggande regelverket, dvs. vad som är farligt avfall, utgör s.k. oegentlig rättsvillfarelse. Hovrätten delar tingsrättens uppfattning att AKs uppsåt inte omfattat att varorna utgjorde farligt avfall för återvinning. Han kan därför inte dömas för uppsåtligt brott.-

Frågan är då om AK har varit oaktsam.

AK har i egenskap av näringsidkare försökt att exportera farligt avfall för återvinning. Det bör kunna ställas betydande aktsamhetskrav på en person som avser

att exportera varor från EU till ett land som inte tillhör OECD att informera sig om vad som gäller. Detta krav bör kunna ställas särskilt högt när det, som i detta fall, sker inom ramen för näringsverksamhet. AK har förklarat att han inte kände till vilka regler som gäller. Han har dock inte vidtagit någon åtgärd för att förvissa sig om att exporten var laglig. Med hänsyn till det anförda måste han anses ha varit oaktsam. AK ska därför dömas för försök till otillåten avfallstransport.

När det gäller påföljden uttalar hovrätten att eftersom transporten lämnat landet så bör straffvärdet för försöksbrottet ligga nära straffvärdet för fullbordat brott. Med hänsyn till att AK begått brottet av oaktsamhet anser hovrätten att påföljden bör kunna stanna vid ett kraftigt bötesstraff. Bötesstraffet anses helt verkställt genom att AK varit anhållen och häktad i målet i omkring fyra veckor.

Eftersom AK begått brottet i utövningen av näringsverksamhet och inte gjort vad som skäligen kunnat krävas för att förebygga brottsligheten finns det enligt hovrätten förutsättningar att ålägga honom företagsbot. Vid bestämmandet av botens storlek utgår hovrätten från de riktlinjer som Riksenheten för miljö- och arbetsmiljömål tagit fram. Enligt riktlinjerna bör företagsbotens storlek vid den aktuella typen av brottslighet uppgå till 10 000 kronor per ton avfall. Hovrätten uttalar att botens storlek som utgångspunkt bör uppgå till 40 000 kronor, motsvarande fyra ton avfall. Hovrätten jämkar boten till hälften av detta belopp.

Minoriteten

Ett hovrättsråd var skiljaktigt och ville fastställa tingsrättens friande dom. I den skiljaktiga meningen konstateras att förbudet i artikel 36 i avfallsförordningen omfattar avfallsslag avsedda för återvinning. Vidare uttalas att den närmare gränsdragningen mellan återanvändning och återvinning belyses av begreppet ”återvinningsförfaranden som går ut på kontroll, rengöring eller reparation, genom vilket produkter eller komponenter av produkter som har blivit avfall bereds för att användas igen utan någon annan förbehandling”. Reparation av sådant som har blivit avfall är alltså också återvinning.

I den skiljaktiga meningen konstateras att AK påstått att han köpt tv-apparaterna och bilen och att han avsett sälja dem som begagnade i Ghana. Enligt AK hade han betalat 15 000 kronor för bilen. Tv-apparaterna hade han köpt på olika loppmarknader. Att fjärrkontroller saknades och att de gamla apparaterna var dåligt lastade talar visserligen för att deras tidigare ägare gjort sig av med dem som avfall. Omständigheterna anses dock inte ha ett så stort bevisvärde att åklagaren lyckats motbevisa AKs uppgifter om hur han kommit över apparaterna och att han avsett att sälja dem begagnade i Ghana. Inte heller när det gäller bilen anses omständigheterna vara sådana att åklagaren har motbevisat AKs uppgifter köpet av bilen och avsikterna med detta. Det ansågs därför inte styrkt att tv-apparaterna eller bilen utgjorde avfall.

Överklagandet till Högsta domstolen

AK har överklagat hovrättens dom och yrkat att Högsta domstolen ska ogilla åtalet i dess helhet.

I överklagandet uttalas att AK vidgår de faktiska omständigheterna. Han har hela tiden hävdat att han tänkt sälja både tv-apparaterna och bilen i Ghana. AK gör i första hand gällande att bilen och tv-apparaterna inte definitionsmässigt är att anse som avfall i enlighet med de lagrum som åberopats av åklagaren och att åtalet därför ska ogillas då det brister i objektivt hänseende. Därvid hänvisas till den skiljaktiga meningen i hovrätten. I andra hand hävdas att det brister i subjektivt hänseende, AK har inte handlat oaktsamt. I detta avseende hänvisas till tingsrättens resonemang.

När det gäller skälen för prövningstillstånd uttalar AK att både den objektiva och den subjektiva sidan bör bli föremål för Högsta domstolens prövning. Enligt AK finns det flera liknande fall där åtal ännu inte väckts, varför det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att Högsta domstolen meddelar prövningstillstånd.

AK har uppmärksammat Högsta domstolen på att Hovrätten för Västra Sverige i en dom den 18 december 2014 (mål nr B 3634-13) ogillat åtalet. I domskälen skriver hovrätten uttryckligen att man i den avgörande definitionsfrågan gör en annan bedömning än såväl majoriteten som minoriteten i det nu aktuella målet. Detta talar för att prövningstillstånd meddelas i målet.

Hovrätten för Västra Sveriges dom den 18 december 2014 i mål B 3634-13

AK har uppmärksammat Högsta domstolen på Hovrätten för Västra Sveriges dom den 18 december 2014 i mål B 3634-13.

Åtalet i det målet gällde försök till smuggling alternativt försök till otillåten avfallstransport. Stämningsansökan omfattade även en talan om företagsbot. Tingsrätten dömde de två tilltalade för försök till otillåten avfallstransport enligt 29 kap. 4 a § första stycket 5 miljöbalken till dagsböter och ålade ett aktiebolag företagsbot. Enligt domen hade de tilltalade försökt transportera bilmotorer och andra bildelar till Irak. Föremålen ansågs utgöra avfall avsett för återvinning i Irak. Tingsrätten uttalade att som återvinningsförfaranden räknas bland annat kontroll, rengöring eller reparation genom vilka produkter som har blivit avfall bereds för att användas igen utan någon annan förbehandling.

Hovrätten ogillade såväl åtalet mot de båda tilltalade som yrkandet om företagsbot. I hovrättens dom konstateras att det enligt artikel 36 i förordningen (EG) nr 1013/2006 är förbjudet att till icke OECD-länder exportera visst slags

avfall för återvinning. Enligt hovrätten hade åklagaren inte visat att motorerna eller övriga bildelar till någon del var avsedda för återvinning. Därvid angavs definitionen av begreppet återvinning i artikel 3.15 i det s.k. avfallsdirektivet (2008/98/EG) vara ensamt styrande för hovrättens bedömning. Enligt hovrätten omfattar denna definition inte t.ex. att en begagnad bilmotor ses över och sedan monteras i en annan bil än ursprungsbilen, även om den tidigare ägaren betraktat den som kasserad. Hovrätten framhöll att avfallsdirektivet, liksom miljöbalken, skiljer på återvinning och återanvändning. Enligt direktivet kan återanvändning ske av sådant som inte är avfall eftersom det aldrig har varit avfall, eller för att det upphört att vara avfall. Hovrätten fortsatte enligt följande.

...- Av artikel 3.16 i avfallsdirektivet framgår vidare att med begreppet ”förberedelse för återanvändning” avses

återvinningsförfaranden som går ut på kontroll, rengöring eller reparation, genom vilka produkter eller komponenter av produkter som har blivit avfall bereds för att användas igen utan någon annan förbehandling.

Möjligen kan artikel 3.16 uppfattas som att begreppet återvinning avser även sådana förfaranden (kontroll, rengöring, reparation). Enligt hovrättens uppfattning skulle dock en sådan tolkning rimma illa med definitionen enligt artikel 3.15, som uttryckligen gäller begreppet återvinning i den mening som avses i förordningens exportförbud. Det är för rätten inte tillåtet att i detta straffrättsliga sammanhang, till nackdel för de tilltalade, göra en utvidgad tolkning av begreppet återvinning. Av legalitetsskäl blir därför definitionen i artikel 3.15 ensamt styrande för hovrättens prövning. I definitionsfrågan ser således hovrätten saken på ett annat sätt än såväl majoriteten som minoriteten i Hovrättens över Skåne och Blekinge dom den 6 februari 2014 i mål nr B 1904-12.

Åklagaren i målet begärde att hovrättens dom skulle överklagas till Högsta domstolen. Enligt åklagaren var det av vikt för ledning av rättstillämpningen att Högsta domstolen prövade frågan om förfaranden som innebär att avfall förbereds för att användas på nytt utgör en sådan återvinning som förbjuds i artikel 36 i förordningen (EG) nr 1013/2006.

Åklagarmyndighetens utvecklingscentrum i Malmö tillstyrkte ett överklagande, då det ansågs helt avgörande för tillämpningen av bestämmelserna om transport av avfall att det klarläggs vad som inbegrips i begreppet återvinning.

Jag beslutade den 14 januari 2015 att inte överklaga hovrättens dom (beslutet bifogas). Detta motiverades på följande sätt.

Som framgår av hovrättens domskäl har Hovrätten över Skåne och Blekinge i en dom tidigare i år varit av motsatt uppfattning (hovrättens dom den 6 februari 2014 i mål nr B 1904-12). I det målet dömdes den tilltalade för försök till otillåten avfallstransport. ...-

...-

Den dömde har överklagat hovrättens dom och i Högsta domstolen yrkat att åtalet ska ogillas. Högsta domstolen har förelagt riksåklagaren att komma in med svarsskrivelse (Högsta domstolens mål nr B 1299-14).

Jag delar Kristina Perssons och utvecklingscentrums uppfattning att det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att Högsta domstolen uttalar sig om den nu aktuella frågan. Som framgått är frågan emellertid aktuell även i det mål som redan är anhängigt i Högsta domstolen. Om Högsta domstolen skulle komma fram till att det finns skäl att pröva frågan bör detta således kunna ske inom ramen för det målet. Frågan om hur begreppet återvinning ska tolkas kan därför inte motivera ett överklagande av den nu aktuella hovrättsdomen.

Den rättsliga regleringen

Otillåten avfallstransport

Straffbestämmelsen i miljöbalken

Enligt 29 kap. 4 a § första stycket 5 miljöbalken döms den till böter eller fängelse i högst två år som med uppsåt eller av oaktsamhet från Europeiska unionen exporterar avfall för återvinning och därigenom bryter mot ett exportförbud enligt artikel 36 i förordning (EG) nr 1013/2006.

Av bestämmelsens andra stycke framgår att för försök till brott som avses i bl.a. femte punkten i första stycket 5 döms till ansvar enligt 23 kap. brottsbalken.

Vidare kan nämnas att av 29 kap. 11 § andra stycket miljöbalken framgår att det inte ska dömas till ansvar enligt 29 kap. bl.a. om ansvar för gärningen kan dömas ut enligt lagen (2000:1225) om straff för smuggling.

Ett par definitioner i miljöbalken och miljöförordningen

Enligt 15 kap. 1 § första stycket miljöbalken avses med avfall varje föremål eller ämne som innehavaren gör sig av med eller avser eller är skyldig att göra sig av med. Enligt paragrafens tredje stycke upphör ett föremål eller ett ämne som blivit avfall att vara avfall, om det har hanterats på ett sätt som innebär återvinning och uppfyller krav i fråga om fortsatt användning enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av 9 eller 28 §§. I 9 § bemyndigas regeringen och den myndighet regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om hanteringen av avfall. I 28 § finns motsvarande bemyndigande när det gäller föreskrifter om avfall, avfallsplanering och begränsningar i fråga om avfallstransporter som följer av Sveriges medlemskap i EU.

Enligt 4 § avfallsförordningen (2011:927) avses med återanvändning en åtgärd som innebär att en produkt eller komponent som inte är avfall används igen för att fylla samma funktion som den ursprungligen var avsedd för. Med förberedelse för återanvändning avses en avfallshantering som genom kontroll, rengöring eller reparation gör att produkter eller komponenter som blivit avfall kan

återanvändas. Slutligen avses med återvinning en avfallshantering som beskrivs i en bilaga till förordningen eller som på annat sätt innebär att avfallet kommer till nytta som ersättning för annat material eller förbereds för att komma till sådan nytta eller en avfallshantering som innebär förberedelse för återanvändning.

Förarbetena

Straffbestämmelsen i 29 kap. 4 a § första stycket miljöbalken infördes genom lagstiftning som trädde i kraft under år 2010. I propositionen konstaterades att enligt artikel 50.1 i den nya EU-förordningen om avfallstransporter (Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1013/2006 av den 14 juni 2006 om transport av avfall) ska medlemsstaterna fastställa bestämmelser om sanktioner för att förordningen ska följas. Sanktionerna ska vara effektiva, proportionella och avskräckande (prop. 2009/10:35 s. 16).

Angående syftet med förbudet mot viss export och import uttalades följande (a. prop. s. 21).

Syftet med bestämmelserna är framför allt att undvika att farligt avfall exporteras till utvecklingsländer där kontrollen av avfallet i princip är obefintlig och avfallet riskerar att medföra allvarliga miljö- och hälsoproblem. Enligt närhetsprincipen bör EU-länderna själva ta hand om det avfall som uppkommer här. Exportförbudet avser de avfallsströmmar där medlemsstaterna inte har några godtagbara garantier för att avfallet kan omhändertas på ett miljömässigt godtagbart sätt i mottagarländerna. Gärningar som strider mot rena import- och exportförbud och krav på tillstånd för vissa sorters import och export bör därför vara kriminaliserade.

Enligt tidigare gällande lagstiftning var försök till olovlig avfallstransport inte kriminaliserat. När försök nu straffbelades motiverades detta med att en sådan kriminalisering utgjorde en förutsättning för att det ska finnas en effektiv sanktion för överträdelser av flera av bestämmelserna om avfallstransport och för att kriminaliseringen av överträdelser mot EU-förordningen inte ska framstå som ett tomt hot. Därvid uttalades att en förutsättning för att fullbordat brott ska anses föreligga som huvudregel är att landgränsen har passerats på avfallstransportens väg till en destination utanför EU. Eftersom lagföring då krävde fullbordat brott kunde en transport inte stoppas exempelvis när en misstänkt container var på väg att lyftas ombord på en båt som skulle lämna Sverige. Svenska myndigheter fick i stället förlita sig på att andra länder satte stopp för den brottsliga hanteringen. Det angavs vara mycket viktigt att en transport kan stoppas redan innan den lämnat Sverige (a. prop. s. 22 ff. och 33).

Förordningen (EG) nr 1013/2006 om transport av avfall

Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1013/2006 av den 14 juni 2006 om transport av avfall ersatte en tidigare förordning på samma område. Syftet med förordningen är att garantera miljöskydd vid transport av avfall.

Förordningen är till alla delar bindande och direkt tillämplig i alla medlemsstater. Enligt artikel 50.1 ska medlemsstaterna fastställa bestämmelser om sanktioner för överträdelse av bestämmelser i förordningen och vidta nödvändiga åtgärder för att se till att de genomförs. Sanktionerna ska vara effektiva, proportionella och avskräckande.

I artikel 36.1 a) förbjuds export från gemenskapen av bl.a. avfall som klassificerats som farligt i bilaga V för återvinning i länder som inte omfattas av OECD-beslutet.

I artikel 2 definieras bl.a. följande begrepp.

1. avfall: avfall enligt definitionen i artikel 1.1 a i direktiv 2006/12/EG.
6. återvinning: återvinning enligt definitionen i artikel 1.1 f i direktiv 2006/12/EG.
22. avsändarland: ett land från vilket en transport av avfall planeras starta eller inleds.
23. mottagarland: ett land till vilket en avfallstransport planeras eller genomförs för återvinning eller bortskaffande i det landet, eller för lagring inför återvinning eller bortskaffande i ett område som inte omfattas av något lands jurisdiktion.
24. transitland: ett land, annat än avsändar- eller mottagarlandet, genom vilket transport av avfall planeras eller genomförs.
30. import: all import av avfall till gemenskapen med undantag av transitering genom gemenskapen.
31. export: den handling då avfall lämnar gemenskapen med undantag av transitering genom gemenskapen.
32. transitering: en transport eller planerad transport av avfall genom ett eller flera länder som inte är avsändar- eller mottagarlandet.

I bilaga V listas avfall som omfattas av exportförbud enligt artikel 36. I bilagan, del 1, förteckning A, upptas avfallsslag som klassas som farliga och därför omfattas av exportförbud. Kod A1180 avser avfall eller skrot av elektrisk eller elektronisk apparatur som innehåller komponenter såsom bl.a. glas från katodstrålerör. I bilagan, del 2, markeras de avfallsslag som anses som farligt avfall och därmed omfattas av exportförbudet med en asterisk. Kod 16 01 04* avser uttjänta fordon.

Enligt artikel 54 ska medlemsstaterna och kommissionen utse ett eller flera kontaktorgan som ska informera och vägleda personer eller företag som vänder sig till det. Kommissionens kontaktorgan ska sända eventuella förfrågningar som inkommit och som berör medlemsstaterna till dessas kontaktorgan, och omvänt.

Av artikel 57 framgår att kommissionen på begäran av medlemsstaterna eller när så annars är lämpligt regelbundet ordna sammanträden mellan kontaktorganen, för att behandla de frågor som tillämpningen av förordningen gett upphov till.

Medlemsstaternas gemensamma riktlinjer

EU:s samtliga medlemsstater har, genom sina respektive kontaktorgan, tagit fram riktlinjer av vilka framgår medlemsstaternas gemensamma uppfattning när det gäller hur förordningen (EG) nr 1013/2006 om transport av avfall ska tolkas. Riktlinjerna, som inte är bindande, har beslutats vid sammanträden som sammankallats enligt artikel 57 i förordningen.

När det gäller transport av avfall bestående av elektrisk och elektronisk utrustning finns riktlinjer beslutade vid sammanträde den 14 och 15 juni 2007 (Revised Correspondents' Guidelines No 1). Riktlinjerna anges gälla från den 12 juli 2007. I riktlinjerna konstateras att ämnen och föremål blir avfall om innehavaren gör sig av med dem, eller avser eller är skyldig att göra sig av med dem. För att avgöra om så är fallet är det nödvändigt att undersöka föremålets historik från fall till fall. Det finns emellertid egenskaper hos elektrisk och elektronisk utrustning som indikerar om det är sannolikt att det är att anse som avfall eller inte. Enligt riktlinjerna är ett föremål normalt att anse som avfall om t.ex. produkten inte är komplett (väsentliga delar saknas), produkten uppvisar skador som påverkar dess funktionalitet eller säkerhet, förpackningen som ska skydda produkten under transport, lastning och lossning är bristfällig, produktens utseende allmänt sett är slitet och skadat på ett sätt som minskar dess säljbarhet samt om det inte finns någon reguljär marknad för produkten.

Vad gäller transport av avfall bestående av fordon finns riktlinjer beslutade vid sammanträde den 8 juli 2011 (Correspondents' Guidelines No 9). Riktlinjerna anges gälla från den 1 september 2011. Även i dessa riktlinjer konstateras att ämnen och föremål, i det här fallet fordon, blir avfall om innehavaren gör sig av med dem, eller avser eller är skyldig att göra sig av med dem. För att avgöra om så är fallet är det nödvändigt att undersöka föremålets historik från fall till fall. Det finns emellertid egenskaper hos fordon som indikerar om det är sannolikt att det är att anse som avfall eller inte. Enligt riktlinjerna ska vid bedömningen av om ett fordon är att anse som avfall beaktas bl.a. om fordonet inte är besiktat och det gått mer än två år sedan så skulle ha skett, kostnaderna för att reparera fordonet överstiger fordonets värde och fordonet inte är tillräckligt skyddat mot skador under transport, lastning och lossning, t.ex. mot skador som uppkommer vid användande av fordonet som en "container" för andra föremål som reservdelar, använda elektriska eller elektroniska produkter och avfall.

Direktiven 2006/12/EG och 2008/98/EG

Europaparlamentets och rådets direktiv 2006/12/EG av den 5 april 2006 om avfall har ersatts av Europaparlamentets och rådets direktiv 2008/98/EG av den 19 november 2008 om avfall och om upphävande av vissa direktiv.

Enligt artikel 41 i direktivet 2008/98/EG upphörde bl.a. direktivet 2006/12/EG att gälla med verkan från och med den 12 december 2010. Från och med den 12 december 2008 skulle dock gälla att hänvisningar till de upphävda direktiven skulle anses som hänvisningar till det nya direktivet och läsas i enlighet med jämförelsetabellen i bilaga V.

I artikel 1.1 i direktivet 2006/12/EG definierades ett antal begrepp. Definitionen av avfall återfanns i punkt a) och definitionen av återvinning i punkt f). Avfall definierades som varje föremål, ämne eller substans som ingick i de kategorier som angavs i en särskilt angiven bilaga och som innehavaren gör sig av med eller avser eller är skyldig att göra sig av med. Definitionen av återvinning avsåg de förfaranden som omfattades av bestämmelserna i en särskilt angiven bilaga.

I ingressen till direktivet 2006/12/EG angavs i punkt 5 att för att hushålla med naturresurserna bör återvinning av avfall och användning av återvunnet material som råvara främjas. I anslutning till detta uttalades att det kan bli nödvändigt att anta särskilda bestämmelser för återanvändbart avfall. Vidare kan nämnas att enligt artikel 3.1 b) ii) skulle medlemsstaterna besluta om lämpliga åtgärder för att främja att avfall återvinns, bl.a. genom materialutnyttjande, återanvändning, regenerering eller andra processer som syftar till att utvinna sekundära råvaror.

Enligt jämförelsetabellen i bilaga V till direktivet 2008/98/EG motsvarades definitionen av avfall i artikel 1.1 a i direktivet 2006/12/EG av artikel 3.1 i direktivet 2008/98/EG. Definitionen av återvinning i artikel 1.1 f i direktivet 2006/12/EG motsvarades av artikel 3.15 i direktivet 2008/98/EG.

I ingressen till direktivet 2008/98/EG anges i punkt 18 att definitioner av bl.a. återanvändning, förberedande för återanvändning och materialåtervinning bör läggas till i direktivet, så att dessa begrepps omfattning klargörs.

I artikel 3 till direktivet 2008/98/EG återfinns bl.a. följande definitioner.

1. *avfall*: ämne eller föremål som innehavaren gör sig av med eller avser eller är skyldig att göra sig av med,
13. *återanvändning*: varje förfarande som innebär att produkter eller komponenter som inte är avfall återanvänds i samma syfte för vilket de ursprungligen var avsedda,

15. *återvinning*: varje förfarande vars främsta resultat är avfall som har ett nyttigt ändamål, genom att det antingen vid anläggningen eller i samhället i stort ersätter annat material som i annat fall skulle ha använts för ett visst syfte eller förbereds för detta syfte; bilaga II innehåller en icke uttömmande förteckning över återvinningsförfaranden,

16. *förberedelse för återanvändning*: återvinningsförfaranden som går ut på kontroll, rengöring eller reparation, genom vilka produkter eller komponenter av produkter som har blivit avfall bereds för att användas igen utan någon annan förbehandling,

17. *materialåtervinning*: varje form av återvinningsförfarande genom vilket avfallmaterial upparbetas till produkter, material eller ämnen, antingen för det ursprungliga ändamålet eller för andra ändamål; det omfattar upparbetning av organiskt material men inte energiåtervinning och upparbetning till material som ska användas som bränsle eller fyllmaterial,

I artikel 4 anges den s.k. avfallshierarkin; dvs. prioritetsordningen mellan olika typer av förfaranden när det gäller lagstiftning och politik som rör förebyggande och hantering av avfall. Prioritetsordningen är (a) förebyggande, (b) förberedelse för återanvändning, (c) materialåtervinning, (d) annan återvinning som t.ex. energiåtervinning och (e) bortskaffande.

Enligt artikel 6.1 ska visst specifikt avfall upphöra att vara avfall i den mening som avses i artikel 3.1 när det har genomgått ett återvinningsförfarande, inbegripet materialåtervinning, och uppfyller specifika kriterier som utarbetats. Ämnet eller föremålet ska användas allmänt för specifika ändamål, det ska finnas en marknad för eller efterfrågan på sådana ämnen eller föremål, de tekniska kraven, befintlig lagstiftning och normer för produkter ska vara uppfyllda samt användning av ämnet eller föremålet ska inte komma att leda till allmänt negativa följder för miljön eller människors hälsa.

I ingressen till direktivet 2008/98/EG anges i punkt 22, andra strecksatsen, att för att avfall ska upphöra att vara avfall kan återvinningsförfarandet vara så enkelt som en kontroll av om avfallet uppfyller kriterierna för att det ska upphöra att vara avfall.

I ingressen anges vidare i punkt 24 att i syfte att främja säkerhet och enhetlighet får kommissionen med utgångspunkt i definitionen av avfall anta riktlinjer för att i vissa falla specificera när ämnen eller föremål blir avfall. Sådana riktlinjer får bland annat utformas för elektriska och elektroniska produkter och för fordon.

Kommissionens riktlinjer

Kommissionen har i juni 2012 utfärdat riktlinjer för tolkningen av vissa nyckelbestämmelser i direktivet 2008/98/EC (Guidance on the interpretation of key provisions of Directive 2008/98/EC on waste). Riktlinjerna är inte bindande,

men är avsedda att hjälpa de nationella myndigheterna och ekonomiska aktörerna att tolka direktivet.

När det gäller återvinning uttalas i riktlinjerna att definitionen av återvinning är ett av nyckelbegreppen i direktivet 2008/98/EC. Enligt riktlinjerna delas återvinning in i tre underkategorier: (1) förberedelse för återanvändning, (2) materialåtervinning och (3) annan återvinning. Vidare uttalas att bilaga II till direktivet innehåller en icke uttömmande lista över återvinningsförfaranden. Ett förfarande kan alltså vara ett återvinningsförfarande även om det inte tas upp i listan, detta under förutsättning att det uppfyller den allmänna definitionen av återvinning.

Beträffande begreppet förberedelse till återanvändning uttalas bl.a. att det per definition är ett specifikt fall av återvinning ("By definition, preparing for re-use is a specific case of recovery").

När det gäller uttrycket annan återvinning i den avfallshierarki som anges i artikel 4 uttalas bl.a. följande.

Other forms of recovery are not mentioned in the definition section but they do feature in Article 4(1) WFD, where recycling is ranked above other forms of recovery. "Other recovery" is any operation meeting the definition for "recovery" under the WFD but failing to comply with the specific requirements for preparation for re-use or for recycling.

Den straffrättsliga legalitetsprincipen

Inom straffrätten har legalitetsprincipen en central roll. Principen ställer krav på lagstiftningen som sådan och innebär att straff inte får ådömas utan direkt stöd i lag eller annan författning. Principen syftar till att garantera enskildas rättssäkerhet genom att ställa sådana krav på lagstiftningen att medborgarna skall kunna förutse i vilka fall straffrättsliga åtgärder kan komma i fråga.

Legalitetsprincipen har lagfästs i 1 kap. 1 § brottsbalken och kommer också till uttryck i 2 kap. 10 § första stycket regeringsformen, artikel 7.1 i den europeiska konventionen (d. 4 nov. 1950) om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna samt i artikel 49.1 i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna.

Högsta domstolen har tillämpat den straffrättsliga legalitetsprincipen i bl.a. rättsfallen NJA 1994 s. 480, NJA 1995 s. 84, NJA 2000 s. 490, NJA 2001 s. 623, NJA 2004 s. 97, NJA 2007 s. 227, NJA 2008 s. 376, NJA 2012 s. 105, NJA 2012 s. 764 och senast i Högsta domstolens dom den 24 oktober 2014 i mål B 5749-13.

Legalitetsprincipen brukar anses innefatta ett föreskriftskrav, ett analogiförbud, ett retroaktivitetsförbud och ett obestämdhetsförbud (se Asp, EU & straffrätten, 2002, s. 268 f.).

Föreskriftskravet innefattar kort och gott ett krav på stöd i en föreskrift för att brott ska föreligga och för att straff ska kunna utdömas (se a.a., s. 269).

Högsta domstolen har i rättsfallet NJA 1994 s. 480 uttalat följande när det gäller legalitetsprincipens analogiförbud.

Av legalitetsprincipen följer att ett straffbud inte får tillämpas analogiskt. Däremot utgör den inte hinder mot att ett straffbud tolkas enligt vedertagna grunder, så att dess rätta mening utröns. En sådan tolkning måste ske med försiktighet, och en tolkning som vunnit hävd i rättspraxis bör inte frångås utan tungt vägande skäl.

Högsta domstolen har i NJA 2012 s. 764 utvecklat det ovan redovisade uttalandet på följande sätt.

7. När som här ett lagbud kan tolkas på två sätt uppkommer frågan vilket av dessa sätt som, i ljuset av relevanta legalitetshänsyn, ska anses vara lagbudets rätta mening. Av det av HD i 1994 års fall uttalade försiktighetskravet bör följa, att ett val av det tolkningsalternativ som är mest oförmånligt för den enskilde förutsätter att detta vid en naturlig läsning av lagtexten framstår som klart mer närliggande än den andra tolkningsmöjligheten.

Straffbestämmelsen i 29 kap. 4 a § första stycket miljöbalken är ett s.k. blankettstraffstadgande, vilket innebär att själva straffbestämmelsen inte innehåller någon fullständig brottsbeskrivning, utan den finns i en annan författning som straffbestämmelsen hänvisar till. Eftersom brottsbeskrivningen finns i andra författningar som explicit eller implicit anges i straffbestämmelsen kan blankettstraffbud vara svåra att förena med den straffrättsliga legalitetsprincipen, särskilt med kravet på en tydlig och precis strafflag. Det kan vara svårt att få reda på vilket innehåll de materiella bestämmelserna egentligen har (se Per Ole Träskman, Miljöstraffrätten, 2010, s. 44).

Blankettstraffbud anses emellertid principiellt godtagbara och anses inte typiskt sett strida emot analogi- eller obestämdhetsförbuden. I NJA 2012 s. 105, som gällde tillämpning av straffrättens legalitetsprincip, uttalar Högsta domstolen att legalitetsprincipen inte utgör något hinder mot s.k. blankettstraffbud. Den omständigheten att det kan fordras efterforskning och överväganden om vad som gäller innebär inte att kravet på tydlighet och precision i straffbestämmelser ska anses eftersatt. Högsta domstolen uttalar vidare följande.

6. I några rättsfall har HD bedömt vilka krav som legalitetsprincipen ställer, när den aktuella straffbestämmelsen innehåller brister eller otydligheter i hänvisningar till andra föreskrifter eller beslut. I NJA 1988 s. 218 var frågan om straff kunde dömas ut enligt en bestämmelse i 1986 års sjötrafikförordning om brott

mot en föreskrift om hastighetsbegränsning som en länsstyrelse hade meddelat med stöd av ett motsvarande bemyndigande i den tidigare gällande sjötrafikförordningen. Överträdelsen ansågs inte omfattad av straffbestämmelsen och straff kunde därför inte dömas ut. I NJA 2007 s. 400 II hade åtal väckts enligt 2005 års utlänningslag för överträdelse av ett av domstol meddelat förbud enligt 1989 års utlänningslag att återvända till riket. Straffbestämmelsen i 2005 års lag omfattade emellertid enligt sin lydelse inte förbud som hade meddelats enligt 1989 års lag. Åtalet ogillades därför. I NJA 2008 s. 376 hade åtal väckts för jaktbrott när en björn hade skjutits i strid mot ett särskilt villkor om jaktmetod som Naturvårdsverket hade föreskrivit med stöd av ett bemyndigande i jaktlagen. En överträdelse av det särskilda villkoret ansågs utgöra ett brott mot 3 § jaktlagen, som bl.a. föreskriver att viltet får jagas endast om detta följer av jaktlagen eller av föreskrifter eller beslut som har meddelats med stöd av lagen.

7. Det nu aktuella målet skiljer sig från tidigare avgöranden. Målet gäller en tolkning av uttrycket ”föreskrifter som har meddelats med stöd av 4 kap. 1–8 §§” i straffbestämmelsen i 8 kap. 2 § första stycket 2 arbetsmiljölagen. Det står klart att detta uttryck enligt sin ordalydelse omfattar inte bara föreskrifter som har meddelats med stöd av de angivna paragraferna enligt deras aktuella lydelse, utan också föreskrifter som har meddelats enligt paragrafernas tidigare lydelse. En tolkning av straffbestämmelsen som inrymmer brott mot föreskrifter av det sistnämnda slaget innebär därför inte en sådan analogisk tolkning av straffbud som är otillåten enligt 1 kap. 1 § BrB.

Det subjektiva rekvisitet och straffrättsvillfarelse

Hovrätten uttalar att det för straffrättsligt ansvar krävs av AKs uppsåt eller oaktsamhet omfattar att varorna utgjorde farligt avfall och således omfattades av exportförbud. Vidare uttalas att okunnighet om det bakomliggande regelverket, dvs. vad som är farligt avfall, utgör en s.k. oegentlig rättsvillfarelse.

Enligt 24 kap. 9 § brottsbalken ska en gärning som någon begår i villfarelse rörande dess tillåtlighet inte medföra ansvar om villfarelsen var uppenbart ursäktlig. Fråga är om s.k. straffrättsvillfarelse, som tidigare brukade benämnas egentlig villfarelse. I brottsbalkskommentaren uttalas att straffrättsliga villfarelser tidigare har indelats i tre olika typer, nämligen egentlig rättsvillfarelse, oegentlig rättsvillfarelse samt faktisk villfarelse. Med egentlig rättsvillfarelse avses villfarelse om innehållet i en strafflag, t.ex. en straffbestämmelse, medan oegentlig rättsvillfarelse rör villfarelse om en bakom straffbestämmelsen liggande rättsnorm som har betydelse för tillämpningen av straffbestämmelsen. Med faktisk villfarelse, slutligen, avses villfarelse om ett visst faktiskt förhållande. Vidare uttalas att begreppsbildningen inte har varit framgångsrik och det har varit svårt att finna en fast skiljelinje mellan egentlig och oegentlig rättsvillfarelse. Det hänger samman med att det är lätt att sammanblanda villfarelse i vad mån en viss gärningstyp är kriminaliserad med villfarelse i vad mån lagen kriminaliserat just den konkreta handling som gärningsmannen är i färd med att begå, därför att han inte känner till en bakomliggande rättsnorm. I motsats till vad som är fallet vid egentlig villfarelse är frågan om straffrättsvillfarelse utan betydelse för den vanliga uppsåts- och oaktsamhetsbedömningen (se Berggren

m.fl., Brottsbalken [version den 1 juli 2014, Zeteo], kommentaren till 24 kap. 9 §).

När det gäller skuldtäckning vid blankettstraffbud görs i doktrinen åtskillnad mellan fall där straffbudet kan, respektive inte kan, läsas som att den regel som det hänvisas till ingår i lagrummet. Om så är fallet kan ansvar inträda även om gärningsmannen inte förstått att han överträtt en föreskrift. Om straffregeln däremot inte kan läsas som att den regel det hänvisas till ingår i lagrummet, måste gärningsmannen ha handlat med uppsåt (eller oaktsamhet) i förhållande till den bakomliggande regelns existens och innehåll (se Strahl, Allmän straffrätt i vad angår brotten, 1976, s. 151 ff. och Asp/Ulväng/Jareborg, Kriminalrättsens grunder, 2 uppl., 2013, s. 360 f.).

Petter Asp/Magnus Ulväng/Nils Jareborg uttalar att det inte är möjligt att säga något generellt om i vilka fall villfarelse eller okunnighet är relevant. Frågan måste avgöras från brottstyp till brottstyp, under beaktande av vad som är rättspolitiskt motiverat, särskilt med hänsyn till konformitetsprincipens krav och rättstillämpningens effektivitet. Av de exempel författarna ger bör följande nämnas (a.a., s. 355 f.).

∞ vid bokföringsbrott (BrB 11:5) friar ursäktlig villfarelse eller okunnighet om bokföringsskyldighetens existens eller innebörd från ansvar (även om den beror på villfarelse eller okunnighet rörande bokföringslagstiftningens innehåll).

∞ vid skattebrott (SBL § 2) eller tullbrott (SSL § 8) krävs uppsåt i förhållande till ”oriktig uppgift”: beror en villfarelse om att viss inkomst inte är skattepliktig på okunnighet eller villfarelse om vad skattelagstiftningen föreskriver utesluter den ändå uppsåt. Motsvarande gäller i fråga om ”förbud mot eller villkor för införsel” i SSL § 3 (smuggling).

Påföljdsvalet vid otillåten avfallstransport

Den som gör sig skyldig till otillåten avfallstransport enligt 29 kap. 4 a § miljöbalken döms till böter eller fängelse i högst två år. Fråga är således om en förhållandevis vid straffskala.

I propositionen till bestämmelsen uttalas (i den del som gäller kriminalisering av försök till brott) att straffvärdet för otillåten avfallstransport är högt. Vidare uttalas att illegal avfallsexport utgör ett stort problem, inte minst genom att avfall dumpas i länder utan fungerande avfallsreglering. Förordningen om transport av avfall anges skapa förutsättningar för miljöanpassade avfallstransporter men för att få genomslag måste sanktionerna för överträdelser vara effektiva och anpassade till överträdelsernas allvar. Gärningarna utgör sådan allvarlig brottslighet som samhället inte på ett effektivt sätt kan möta på något annat sätt än genom straffsanktioner.

EG-förordningen om avfall (nr 1013/2006) stadgar tre kontrollnivåer. Vissa avfallstransporter anses från miljösynpunkt så angelägna att förhindra att de är belagda med förbud. För andra typer av transporter är det tillräckligt med ett kontrollförfarande med krav på anmälan och godkännande. Den tredje kontrollnivån innebär att det endast krävs att transporten dokumenteras på visst sätt.

Under ett par års tid har ett antal personer åtalats för otillåten avfallstransport bestående i att utan att gjort föreskriven anmälan ha transporterat farligt avfall i form av blybatterier antingen från Sverige till Litauen eller från Norge, via Sverige, vidare till Litauen. Det är således i dessa fall inte fråga om överträdelser av exportförbudet utan överträdelse av kravet på anmälan och godkännande. Domstolarna har genomgående i dessa fall bedömt att brottens straffvärde är högre än böter. Det är i övervägande del fråga om tingsrättsdomar, men det finns också några hovrättsdomar (se Hovrätten för Nedre Norrlands dom den 6 februari 2013 i mål B 520-12 och Svea hovrätts dom den 7 maj 2013 i mål 3752-13).

Min bedömning

Vad hovrätten funnit utrett

Enligt hovrätten har AK, genom att i Sverige anordna transporten av containern med tv-apparaterna och bilen, påbörjat utförandet av en export av varorna. Vidare fanns det en risk för att containern skulle föras vidare till Ghana, dvs. att exporten skulle genomföras.

Hovrätten har funnit utrett att såväl tv-apparaterna som bilen är att anse som avfall i den mening som avses i definitionen i artikel 3.1 i direktivet 2008/98/EG. Föremålen är vidare att anse som farligt avfall enligt bilaga V till förordningen (EG) nr 1013/2006.

Hovrätten har vidare funnit att annat inte är utrett än att AK hade för avsikt att sälja bilen och tv-apparaterna i Ghana för att där användas på nytt. Såväl bilen som tv-apparaterna har enligt hovrätten krävt reparation eller andra åtgärder för att kunna användas. Hovrätten har således funnit att det, enligt vad som är utrett i målet, är fråga om ett förfarande som innebär att avfall förbereds för att användas på nytt, dvs. vad som enligt definitionen i artikel 3.16 i direktivet 2008/98/EG benämns förberedelse för återanvändning.

Hovrätten gör därefter den rättsliga bedömningen att förfaranden som innebär att avfall förbereds för att användas på nytt är att anse som ett sådant återvinningsförfarande som omfattas av exportförbudet i artikel 36 i förordningen (EG) nr 1013/2006.

Hovrätten finner att AK varit oaktsam i förhållande till att tv-apparaterna och bilen utgjorde farligt avfall och omfattades av exportförbudet. AK döms därför för försök till otillåten avfallstransport.

Den centrala frågan i målet

I det nu aktuella målet har hovrätten kommit fram till att förfaranden som innebär att avfall förbereds för att användas på nytt är att anse som ett sådant återvinningsförfarande som avses i 29 kap. 4 a § första stycket 5 miljöbalken. Hovrättens minoritet har inte någon avvikande uppfattning när det gäller denna fråga.

Som redovisats i det föregående har emellertid Hovrätten för Västra Sverige i en dom den 18 december 2014 bedömt saken på ett annat sätt. Med hänvisning till legalitetsprincipen har hovrätten prövat saken uteslutande utifrån artikel 3.15 i direktivet 2008/98/EG. Hovrätten har därvid kommit fram till att begreppet återvinning inte avser sådana förfaranden som i artikel 3.16 definieras som förberedelse för återanvändning, dvs. förfaranden som går ut på kontroll, rengöring, reparation genom vilka produkter eller komponenter av produkter som har blivit avfall bereds för att användas igen utan någon annan förbehandling. Åtalet ogillades därför.

Med hänsyn till de divergerande tolkningar som gjorts i de redovisade hovrättsdomarna måste den centrala frågan i målet anses vara om att förfaranden som innebär att avfall förbereds för att användas på nytt är att anse som ett sådant återvinningsförfarande som avses i 29 kap. 4 a § första stycket 5 miljöbalken.

Återvinning enligt 29 kap. 4 a § första stycket 5 miljöbalken

En förutsättning för straffansvar enligt 29 kap. 4 a § första stycket 5 miljöbalken är att det är fråga om export av avfall för återvinning och att gärningsmannen därigenom bryter mot ett exportförbud enligt artikel 36 i förordning (EG) nr 1013/2006.

I artikel 36 förbjuds, under vissa förutsättningar, export från gemenskapen av avfall för återvinning. Det måste därför vara den EU-rättsliga tolkningen och innebörden av begreppet återvinning i artikel 36 som gäller även vid tillämpning av straffbestämmelsen i miljöbalken.

I artikel 2 i förordningen (EG) nr 1013/2006 definieras återvinning som återvinning enligt definitionen i artikel 1.1 f i direktiv 2006/12/EG. Detta direktiv har upphävts och ersatts av direktivet 2008/98/EG. Enligt artikel 41 och bilaga V till direktivet 2008/98/EG ska hänvisningar till definitionen av återvinning i artikel 1.1 i det upphävda direktivet anses som en hänvisning till artikel 3.15 i direktivet 2008/98/EG.

I artikel 3.15 definieras således begreppet återvinning. Med återvinning avses varje förfarande vars främsta resultat är avfall som har ett nyttigt ändamål, genom att det antingen vid anläggningen eller i samhället i stort ersätter annat material som i annat fall skulle ha använts för ett visst syfte eller förbereds för detta syfte. I den aktuella punkten hänvisas också till en bilaga som innehåller en icke uttömmande förteckning över återvinningsförfaranden. Vidare återfinns i punkterna 16 och 17 två särskilt definierade former av återvinning, dels förberedelse för återanvändning, dels materialåtervinning. Av definitionen av förberedelse för återanvändning i punkten 16 framgår direkt att det är fråga om en form av återvinningsförfarande. Detta framgår för övrigt även av artikel 6.1 och punkten 22, andra strecksatsen, i ingressen till direktivet.

I de av kommissionen utfärdade riktlinjerna för tolkningen av vissa nyckelbestämmelser i direktivet uttalas att återvinning delas in i de tre underkategorierna förberedelse för återanvändning, materialåtervinning och annan återvinning. Förberedelse till återanvändning anges per definition utgöra ett specifikt fall av återvinning. Vidare avses med annan återvinning de förfaranden som faller under definitionen av återvinning enligt punkten 15, men inte uppfyller de specifika kraven enligt punkterna 16 eller 17 (dvs. inte utgör förberedelse för återanvändning respektive materialåtervinning). Som tidigare nämnts är riktlinjerna visserligen inte bindande, men syftet med dem är utgöra ett stöd för bl.a. de nationella myndigheterna vid tolkningen av direktivet.

Till detta kan läggas att enligt den svenska lagstiftningen om avfall och avfallstransporter utgör förberedelse till återanvändning en form av återvinning (se 15 kap. 1 § första stycket miljöbalken och 4 § avfallsförordningen). Definitionen av återvinning i avfallsförordningen omfattar uttryckligen förberedelse till återanvändning.

Sammanfattningsvis anser jag att de förfaranden som faller in under begreppet förberedelse för återanvändning i artikel 3.16 i direktivet 2008/98/EG också omfattas av den allmänna definitionen av återvinning i artikel 3.15. Enligt min mening måste därför förbudsbestämmelsen i artikel 36 i förordningen (EG) nr 1013/2006 tolkas på ett sådant sätt att den innefattar förfaranden som går ut på att avfall förbereds för återanvändning (genom kontroll, rengöring eller reparation).

Legalitetsprincipen

Enligt min mening ska således begreppet återvinning i artikel 36 i EG-förordningen tolkas på ett sådant sätt att det innefattar förfaranden som går ut på att avfall förbereds för återanvändning. Följaktligen borde förfaranden som innebär att avfall förbereds för att användas på nytt också vara att anse som ett sådant återvinningsförfarande som avses i 29 kap. 4 a § första stycket 5 miljöbalken. Frågan är emellertid om den straffrättsliga legalitetsprincipen hindrar

en sådan tillämpning av straffbestämmelsen. Det är därvid analogi- och obestämbarhetsförbudet som kommer i fokus.

Som nämnts i det föregående är straffbestämmelsen i 29 kap. 4 a § första stycket miljöbalken ett blankettstraffbud. I doktrinen har hävdats att sådana straffstadganden i vissa fall kan vara svåra att förena med legalitetsprincipen, särskilt med kravet på en tydlig och precis strafflag. Högsta domstolen har emellertid uttalat att legalitetsprincipen generellt sett inte utgör något hinder mot blankettstraffstadganden. Enligt min mening utgör den i målet aktuella straffbestämmelsen ett typexempel på ett sådant blankettstraffbud som kräver efterforskning och överväganden för att kunna utröna vilka förfaranden det omfattar. Som framgått innebär detta dock inte i sig inte att kravet på tydlighet och precision i straffbestämmelser ska anses eftersatt. Däremot måste prövas om det finnas sådana brister eller otydligheter i hänvisningarna till de EU-rättsliga bestämmelserna att regleringen inte uppfyller de krav som legalitetsprincipen ställer.

Som nämnts anser jag att förbudsbestämmelsen i artikel 36 i förordningen (EG) nr 1013/2006 måste tolkas på ett sådant sätt att den innefattar förfaranden som går ut på att avfall förbereds för återanvändning. Kedjan av hänvisningar (när det gäller definitionen av begreppet återvinning) som tar sin början i artikel 2 i förordningen (EG) nr 1013/2006 leder, genom jämförelsetabellen i bilaga V till direktivet 2008/98/EG, fram till den allmänna definitionen av återvinning i artikel 3.15. Den efterforskning och de överväganden som krävs i detta avseende går enligt min mening inte utöver vad som normalt förekommer vid hänvisningar till EU-rättsliga rättsakter.

När det gäller analogiförbudet följer av Högsta domstolens uttalanden i NJA 2012 s. 764 (och 1994 s. 480) att legalitetsprincipen inte utgör hinder mot att ett straffbud tolkas enligt vedertagna grundsatsar, så att dess rätta mening utröns. En sådan tolkning måste emellertid ske med försiktighet. I de fall ett lagbud kan tolkas på två sätt medför försiktighetskravet att ett val av det tolkningsalternativ som är mest oförmånligt för den enskilde förutsätter att detta vid en naturlig läsning av lagtexten framstår som klart mer närliggande än den andra tolkningsmöjligheten.

Som nämnts anser jag att de förfaranden som faller in under begreppet förberedelse för återanvändning i artikel 3.16 i direktivet 2008/98/EG också omfattas av den allmänna definitionen av återvinning som återfinns i artikel 3.15. Detta kan visserligen inte sägas framgå helt tydligt endast av den aktuella punktens ordalydelse, men tolkningen får ändå anses som klart mera närliggande än att så inte skulle vara fallet. Vid tolkningen bör även direktivtexten i övrigt kunna beaktas. Både av punkten 16 i samma artikel, artikel 6.1 och punkten 22, andra strecksatsen, i ingressen till direktivet framgår klart att förfaranden som går ut på att förbereda avfall för att användas igen utgör återvinning.

Förutom att förberedelse till återanvändning definieras särskilt i punkten 16 finns en särskild definition av materialåtervinning i punkten 17. Under dessa båda punkter faller det stora flertalet av förfaranden som utgör återvinning. Att jämförelsetabellen i bilaga V till direktivet 2008/98/EG endast hänvisar till punkten 15, och inte till punkterna 16 och 17, saknar enligt min mening betydelse i sammanhanget. Det viktiga från legalitetssynpunkt är om ett visst förfarande kan tolkas in under punkten 15.

Sammanfattningsvis anser jag att den straffrättsliga legalitetsprincipen inte hindrar att begreppet återvinning i straffbestämmelsen om otillåten avfallstransport i 29 kap. 4 a § första stycket 5 miljöbalken tolkas på ett sådant sätt att det innefattar förfaranden som går ut på att avfall förbereds för att användas på nytt.

Övriga frågor i målet

I likhet med hovrätten anser jag att såväl tv-apparaterna som bilen är att anse som (1) avfall i den mening som avses i definitionen i artikel 3.1 i direktivet 2008/98/EG och (2) farligt avfall enligt bilaga V till förordningen (EG) nr 1013/2006. Därvid delar jag hovrättens uppfattning dels när det gäller vad som är bevisat om de faktiska förhållandena, bl.a. föremålets skick och omständigheterna kring transporten, dels den efterföljande rättsliga bedömningen, dvs. att det varit fråga om föremål som innehavaren gjort sig av med och att dessa föremål varit att klassificera som farliga.

För ansvar för otillåten avfallstransport krävs enligt 29 kap. 4 a § första stycket 5 miljöbalken att gärningsmannen uppsåtligt eller av oaktsamhet från Europeiska unionen exporterat avfall för återvinning och därigenom brutit mot exportförbudet enligt artikel 36 i förordningen (EG) nr 1013/2006. Enligt min mening är det här fråga om ett sådant blankettstraffbud som inte kan läsas som att den regel som det hänvisas till ingår i straffbestämmelsen. För straffansvar krävs således att gärningsmannen har handlat med uppsåt eller oaktsamhet i förhållande till den bakomliggande regelns existens och innehåll, dvs. i det här fallet artikel 36 i förordningen (EG) nr 1013/2006. I detta avseende går det att dra paralleller till smugglingsbrottet enligt 3 § smugglingslagen (2000:1225). När det gäller detta brott krävs enligt Asp/Ulväng/Jareborg uppsåt i förhållande till existensen och innehållet i det bakomliggande förbudet mot (eller villkoret för) införsel.

Hovrätten har funnit att AK varit oaktsam i förhållande till att tv-apparaterna och bilen utgjorde farligt avfall och omfattades av exportförbudet. Jag delar denna uppfattning.

Hovrätten har, i enlighet med åtalet, dömt AK för försök till otillåten avfalls-transport. Enligt min mening torde det emellertid vara fråga om ett fullbordat brott. Skälen för detta är följande.

Som nämnts krävs för straffansvar att gärningsmannen från Europeiska unionen exporterat avfall för återvinning och därigenom brutit mot exportförbudet enligt artikel 36 i förordningen (EG) nr 1013/2006. I artikel 36.1 a) förbjuds export från gemenskapen av bl.a. avfall som klassificerats som farligt.

AK transporterade containern med tv-apparaterna och bilen från Helsingborgs hamn. Transporten skulle gå via Rotterdam i Nederländerna och slutdestinationen var Ghana. Transporten stoppades emellertid av de nederländska myndigheterna i Rotterdam. Tv-apparaterna och bilen kom således aldrig att lämna Europeiska unionen.

I artikel 2 i förordningen (EG) nr 1013/2006 återfinns en rad definitioner av begrepp som används i förordningen. Enligt artikel 2.22 avses med avsändarland det land från vilket en transport av avfall planeras starta eller inleds. Med mottagarland avses det land till vilket en avfallstransport planeras eller genomförs för återvinning eller bortskaffande i det landet (punkt 23). I punkt 24 definieras begreppet transitland som ett land, annat än avsändar- eller mottagarlandet, genom vilket transport av avfall planeras eller genomförs.

I artikel 2.30 – 2.32 definieras sedan begreppen import, export och transitering. Med det sistnämnda begreppet avses en transport eller planerad transport av avfall genom ett eller flera länder som inte är avsändar- eller mottagarlandet. Import definieras som all import av avfall till gemenskapen med undantag av transitering genom gemenskapen och med export avses den handling då avfall lämnar gemenskapen med undantag av transitering genom gemenskapen.

Även om det inte kan sägas uttryckas klart och tydligt anser jag att de redovisade definitionerna bör tolkas på så sätt att vid import och export av avfall ska bortses från de transitländer som transporten går genom. Därvid bör inte göras någon skillnad mellan de fall där inget av avsändar- eller mottagarländerna är medlemsstater i EU och de fall där ett av länderna är det. Således har en import inte skett förrän transporten nått mottagarlandet. På motsvarande sätt måste en export redan ha skett när transporten lämnat avsändarlandet. I annat fall skulle, när det gäller export, undantaget ”...med undantag av transitering genom gemenskapen” sakna betydelse.

Följaktligen så bör export från gemenskapen enligt såväl artikel 36 i förordningen (EG) nr 1013/2006 som straffbestämmelsen i 29 kap. 4 a § första stycket 5 miljöbalken vara fullbordad när en transport lämnar avsändarlandet. Även i förarbetena till kriminaliseringen av försök till otillåten avfallstransport synes utgångspunkten ha varit att brottet fullbordas när avfallstransporten passerat

landsgränsen. I det nu aktuella fallet har AK således exporterat tv-apparaterna och bilen i och med att transporten lämnat Sverige. Han borde därför kunna dömas för fullbordat brott.

När det gäller påföljdsfrågan kan konstateras att den som gör sig skyldig till otillåten avfallstransport döms till böter eller fängelse i högst två år.

I förarbetena till bestämmelsen uttalas att straffvärdet för otillåten avfallstransport är högt. Vidare uttalas att illegal avfallsexport utgör ett stort problem, inte minst genom att avfall dumpas i länder utan fungerande avfallsreglering.

Som nämnts i det föregående stadgar förordningen (EG) nr 1013/2006 tre kontrollnivåer. Det nu aktuella målet gäller en avfallstransport som från miljösynpunkt anses så angelägen att förhindra att den är belagd med förbud. Det är således fråga om en transport som faller in under den allra högsta kontrollnivån. Som också nämnts i det föregående har domstolarna de senaste åren genomgående bedömt att straffvärdet är högre än böter för otillåtna avfallstransporter som avsett att transporter företagits utan att dessförinnan ha gjort föreskriven anmälan. Det är således i dessa fall fråga om en lägre kontrollnivå än i det nu aktuella fallet. Enligt min mening bör straffvärdet för ett brott av det slag som AK dömts för, även om det begåtts av oaktsamhet, vara sådant att påföljden inte kan stanna vid böter. I det nu aktuella målet har emellertid endast AK överklagat hovrättens dom. Av dessa skäl bör det av hovrätten bestämda bötesstraffet inte ändras.

Processfrågor

Frågan om prejudikatdispens

Prövningstillstånd får enligt 54 kap. 10 § första stycket 1 rättegångsbalken meddelas om det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas av Högsta domstolen (prejudikatdispens). För att bevilja prövning enligt denna punkt krävs alltså att ett avgörande av Högsta domstolen blir av generell betydelse för bedömningen av framtida mål som innehåller liknande frågeställningar. Endast den enskildes intresse av att få till stånd en prövning i Högsta domstolen kan alltså inte föranleda prövningstillstånd på denna grund (se Fitger m.fl., Rättegångsbalken, version oktober 2014, Zeteo, kommentaren till 54 kap 10 §).

Den centrala frågan i målet är om förfaranden som innebär att avfall förbereds för att användas på nytt är att anse som ett sådant återvinningsförfarande som avses i 29 kap. 4 a § första stycket 5 miljöbalken. I det nu aktuella målet har Hovrätten över Skåne och Blekinge, såväl majoriteten som minoriteten, ansett att så är fallet. Som redovisats i det föregående har emellertid Hovrätten för Västra Sverige i en dom den 18 december 2014 bedömt saken på ett annat sätt. Med hänvisning till legalitetsprincipen har hovrätten kommit fram till att be-

greppet återvinning inte avser sådana förfaranden som är att anse förberedelse för återanvändning, dvs. förfaranden som går ut på kontroll, rengöring, reparation genom vilka produkter eller komponenter av produkter som har blivit avfall bereds för att användas igen. Åtalet ogillades därför.

Efter att åklagaren i det målet begärt att domen skulle överklagas till Högsta domstolen beslutade jag att så inte skulle ske. I beslutet noterades att Hovrätten över Skåne och Blekinge i en dom varit av motsatt uppfattning och att Högsta domstolen hade förelagt riksåklagaren att komma in med svarsskrivelse. Vidare uttalade jag att jag ansåg det vara av vikt för ledning av rättstillämpningen att Högsta domstolen uttalar sig om den nu aktuella frågan. Men eftersom frågan även var aktuell i det mål som redan var anhängigt i Högsta domstolen ansåg jag att en prövning borde kunna ske inom ramen för det målet. Frågan om hur begreppet återvinning ska tolkas kunde därför inte motivera ett överklagande av Hovrätten för Västra Sveriges dom.

Målet gäller en ren rättsfråga som två hovrätter bedömt på olika sätt. Dessa olika bedömningar har föranlett att AK, i det nu aktuella målet, dömts för otillåten avfallstransport, medan hovrätten i det andra målet har ogillat åtalet.

Utvecklingscentrum Malmö har inom åklagarväsendet ett särskilt ansvar för metodutveckling m.m. när det gäller handläggningen av förundersökningar och mål avseende bl.a. brotten mot miljöbalken. Detta innefattar att följa utvecklingen av praxis. När det gäller den operativa verksamheten handläggs samtliga mål om brott mot miljöbalken vid Riksenheten för miljö- och arbetsmiljömål (REMA). Även REMA följer utvecklingen av praxis inom sitt ansvarsområde. Enligt utvecklingscentrum och REMA är ärenden om otillåten avfallstransport relativt vanligt förekommande. Under åren 2011 – 2014 har ett femtiotal mål prövats i domstol och strafförelägganden utfärdats i ett tjugotal fall. Den situation som föreligger i målet är inte ovanlig. Enligt utvecklingscentrum och REMA har de båda nu aktuella hovrättsdomarna resulterat i en betydande osäkerhet om rättsläget.

REMA har vidare framhållit att om förfaranden som innebär att avfall förbereds för att användas på nytt inte skulle anses vara att anse som ett sådant återvinningsförfarande som avses i 29 kap. 4 a § första stycket 5 miljöbalken så skulle det bli mycket svårt att lagföra överträdelser av förordningen (EG) nr 1013/2006. Detta då eventuella återvinningsförfaranden sker i mottagarlandet och det är svårt att föra bevisning om vad som sker, eller ska komma att ske, i andra länder. Att föremål kan användas på nytt (efter rengöring, reparation eller kontroll) kan däremot fastställas utifrån de objektiva omständigheter som kan konstateras vid en kontroll i Sverige. Om straffbestämmelsen om otillåten avfallstransport inte kan tillämpas vid förberedelse för återanvändning så kan det också ifrågasättas om Sverige uppfyller EG-förordningens krav på att med-

lemsstaterna ska ha effektiva, proportionerliga och avskräckande sanktioner vid överträdelse av förordningen.

Mot bakgrund av det sagda anser jag att en prövning av målet i Högsta domstolen skulle vara av vikt för ledning av rättstillämpningen. Jag tillstyrker därför prövningstillstånd.

Avslutningsvis bör nämnas att REMA i september 2014 hos regeringen har väckt frågan om det finns behov av att se över straffsanktionerna vid överträdelse av förordningen (EG) nr 1013/2006. Därvid har bl.a. föreslagits att överträdelse av EG-förordningens export- och importförbud ska frikopplas från smugglingslagen och exklusivt regleras i 29 kap 4 a § miljöbalken, att brottets fullbordanspunkt ska ses över, att ett grovt brott ska införas, att särskilda förverkanderegler ska införas och att ringa överträdelse ska vara straffria. REMA:s framställning bereds för närvarande vid Miljö- och energidepartementet.

Ett begränsat prövningstillstånd

Som de två hovrättsdomarna väl åskådliggör, är prövningen av den centrala rättsfrågan av avgörande betydelse för målets utgång. Det är samtidigt så att bevisfrågorna inte i sig rymmer några principfrågor av vikt. Vidare är en förutsättning för att Högsta domstolen över huvud taget ska kunna pröva den aktuella rättsfrågan att domstolen värderar bevisningen på samma sätt som hovrätten när det gäller frågan om föremålen utgör avfall. Jag vill därför föreslå att Högsta domstolen med stöd av 54 kap 11 § rättegångsbalken meddelar ett partiellt prövningstillstånd och att frågan om prövningstillstånd i övriga delar förklaras vilande.

Hovrätten har funnit utrett att AK haft för avsikt att sälja avfall (bilen och tv-apparaterna) i Ghana för att där användas på nytt. Föremålen har enligt hovrätten krävt reparation eller andra åtgärder för att kunna användas. Ett partiellt prövningstillstånd bör kunna avse frågan om den gärning som hovrätten funnit styrkt är att bedöma som otillåten avfallstransport enligt 29 kap. 4 a § första stycket 5 miljöbalken.

Förhandsavgörande från EU-domstolen

Som framgått i det föregående anser jag att de förfaranden som faller in under begreppet förberedelse för återanvändning i artikel 3.16 i direktivet 2008/98/EG också omfattas av den allmänna definitionen av återvinning i artikel 3.15. Detta leder till slutsatsen att förbudsbestämmelsen i artikel 36 i förordningen (EG) nr 1013/2006 ska tolkas på ett sådant sätt att den innefattar förfaranden som går ut på att avfall förbereds för återanvändning (genom kontroll, rengöring eller reparation). Målet gäller således tolkning av EU-rättsliga regler.

Enligt artikel 267 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt är EU-domstolen behörig att meddela förhandsavgöranden angående tolkningen av fördragen och giltigheten och tolkningen av rättsakter som beslutats av unionens institutioner, organ eller byråer. Av artikeln framgår vidare att när en sådan fråga uppkommer i ett ärende vid en domstol i en medlemsstat, mot vars avgöranden det inte finns något rättsmedel enligt nationell lagstiftning, ska den nationella domstolen föra frågan vidare till EU-domstolen.

AK har visserligen inte framställt något yrkande om att Högsta domstolen ska hämta in förhandsavgörande från EU-domstolen. Men eftersom det finns en skyldighet för domstolar som dömer som sista instans att vända sig till EU-domstolen när deras avgöranden är beroende av tolkningen av en EU-rättslig fråga vill jag ändå redovisa min inställning beträffande frågan om förhandsavgörande.

En domstol som är sista instans kan i vissa lägen på egen hand tolka en gemenskapsrättslig regel och underlåta att begära förhandsbesked. En nationell domstol behöver t.ex. inte förelägga EU-domstolen en gemenskapsrättslig fråga om den aktuella gemenskapsrättsliga bestämmelsen redan har blivit föremål för en tolkning från EU-domstolens sida eller om den korrekta tolkningen av gemenskapsrätten är så uppenbar att det inte finns utrymme för något rimligt tvivel. Huruvida den korrekta tolkningen är uppenbar ska bedömas med beaktande av gemenskapsrättens särdrag, de särskilda svårigheter som dess tolkning medför samt risken för skiljaktigheter i rättspraxis inom gemenskapen (se prop. 2005/06:157 s. 12 och Bernitz/Kjellgren, Europarättens grunder, 5 uppl., 2014, s. 232 f.).

Min tolkning av de aktuella EU-reglerna, att de förfaranden som faller in under begreppet förberedelse för återanvändning i artikel 3.16 i direktivet 2008/98/EG också omfattas av den allmänna definitionen av återvinning i artikel 3.15, vinner direkt stöd av innehållet i artikel 3.16, artikel 6.1 och punkten 22, andra strecksatsen, i ingressen till direktivet. Tolkningen stöds också av de riktlinjer som kommissionen utfärdat till stöd för bl.a. de nationella myndigheterna vid tolkningen av vissa nyckelbestämmelser i direktivet (Guidance on the interpretation of key provisions of Directive 2008/98/EC on waste). Med hänsyn härtill anser jag att det får anses vara så uppenbart att bedömningen är riktig att det inte finns utrymme för något rimligt tvivel. Jag anser således att det finns utrymme för Högsta domstolen att underlåta att hämta in förhandsavgörande från EU-domstolen i detta mål.

Bevisning

Med särskild hänsyn till att frågan om partiellt prövningstillstånd kan aktualiseras i målet ber jag att få återkomma med bevisuppgift till dess att Högsta domstolen har tagit ställning i tillståndsfrågan.

Anders Perklev

Lars Persson

Kopia till:

Utvecklingscentrum Malmö
Nationella åklagaravdelningen, Riksenheten för miljö- och arbetsmiljömål, Malmö
(AM-18992-12)
Nationella åklagaravdelningen, avdelningschefen